

Dit onderzoek wordt gefinancierd door de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg, in het kader van preventie van MSA.

De Excel-tool (december 2021) is opgemaakt met als vertrekpunt de tool Knipperlichten psychosociale risico's op het werk van FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, en werd oorspronkelijk opgesteld door IDEWE in samenwerking met de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid van de FOD Werkgelegenheid.

Knipperlichtentool Ergonomie en de preventie van MSA

Zoals ook in de reflectiechecklist ergonomie en de preventie van MSA wordt voorgesteld, is het als interne preventieadviseur (IPA) van belang binnen uw organisatie **betrokkenen** te vinden om samen de problematiek van MSA aan te pakken. **Het samenstellen van een stuurgroep** is hierbij een eerste stap.

Wie deze betrokkenen zijn, hangt onder andere af van de sector en de grootte van de organisatie, en van de specifieke eigenheden ervan. **Mogelijke betrokkenen** zijn alvast (een vertegenwoordiging van) aankoopdienst, facilitaire dienst, HR-dienst, hiërarchische lijn, vertegenwoordigers van het personeel ... **De preventieadviseur ergonomie** (intern / extern) is eveneens een belangrijke partner.

Deze Knipperlichtentool is een instrument om bijvoorbeeld te gebruiken bij de opstart van deze stuurgroep. De vragen zetten aan tot **reflectie over het ergonomiebeleid**, de stand van zaken, en de prioriteiten die kunnen worden gesteld. De tool biedt ook de mogelijkheid om jaarlijks te worden doorlopen, zodat de genomen acties kunnen worden geëvalueerd.

Bij enkele indicatoren worden er cijfermatige gegevens verzameld en ingeven in de Excel-tool. Andere indicatoren dienen enkel kwalitatief besproken te worden.

Elke indicator heeft een afzonderlijk tabblad, waarbinnen alle informatie over deze indicator verzameld staat. Binnen zo'n tabblad kan u volgende onderdelen onderscheiden:

- Definitie / beschrijving van de indicator
- Waar u de gegevens kan vinden en wie u hierbij kan helpen
- Beschrijving van de subindicatoren + eventuele richtvragen
 - Eventuele bespreking van de subindicator
- Mogelijke acties met betrekking tot de indicator (per subindicator)
 - Samenvatting van de evaluatie voor deze indicator

U start best met het tabblad "Legende", gevolgd door het tabblad "Toelichting volgende tabbladen", om vervolgens naar de tabbladen van de indicatoren te gaan. Het tabblad "5. Prevalentie" is optioneel.

Tabblad "Legende"

De legende geeft kort weer hoe de score kan worden geïnterpreteerd.

Tabblad "Toelichting volgende tabbladen"

In het tabblad "Toelichting volgende tabbladen" wordt omschreven hoe de tool kan worden

Tabbladen per indicator

De verschillende tabbladen kunnen hierna doorlopen worden:

1. Beleid
2. Aanspreekpunten
3. Kennis en vorming
4. Cijfergegevens
5. Prevalentie

Deze Knipperlichtentool ergonomie en de preventie van MSA werd uitgewerkt in samenwerking met een team van Groep IDEWE, bestaande uit:

- Kristien SELIS, disciplineverantwoordelijke ergonomie
- Wim VANDERHEIJDEN, disciplineverantwoordelijke arbeidsveiligheid
- Emma BOONEN, onderzoeker
- Liesbeth DAENEN, onderzoeker
- Bart BELMANS, preventieadviseur arbeidsveiligheid en preventiedeskundige ergonomie
- Jieg BLERVACQ, preventiedeskundige arbeidsveiligheid en preventieadviseur ergonomie
- Thomas MEERS, preventiedeskundige ergonomie
- Bram VAN DE VELDE, preventieadviseur ergonomie

Dankbetuiging

Dank aan alle interne preventieadviseurs die deelgenomen hebben aan het veldonderzoek, hun inzichten in de dagdagelijkse werking van de interne preventieadviseur hebben getoond, en voorstellen hebben geformuleerd ter ontwikkeling van deze tool.

Verder willen we de collega's preventieadviseurs ergonomen, arbeidsveiligheid, arbeidsartsen, psychosociale aspecten en de wetenschappelijke onderzoekers bedanken voor hun inbreng, kennis en hulp bij de uitwerking van dit project.

Deze tool werd ontwikkeld op vraag van de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid van FOD Werkgelegenheid.

Indeling tabbladen:

1. Beleid
2. Aanspreekpunten
3. Kennis en vorming
4. Cijfergegevens
5. Prevalentie

Legende score:

0 = nog niets gedaan

1 = in mindere mate / weinig aandacht / sporadisch / minimaal geregeld en gedaan
--

2 = is deels geregeld / krijgt regelmatig aandacht / wordt deels uitgevoerd / kan verbeterd worden
--

3 = is volledig geregeld / krijgt veel aandacht / wordt volledig uitgevoerd / is in orde
--

Toelichting volgende tabbladen

In de volgende tabbladen worden verschillende indicatoren met betrekking tot ergonomie en de preventie van MSA weergegeven. Deze tabbladen horen allen bij de fase 'Aftasten' uit de 'Gids voor de preventie van musculoskeletale aandoeningen op het werk' van FOD Werkgelegenheid.

De eerste tabbladen (1, 2 en 3) zijn gericht op de reflectie van het beleid. De vragen nodigen uit om na te denken over het aanwezige beleid rond ergonomie en de preventie van MSA. Bij voorkeur gebeurt deze oefening samen met verschillende betrokkenen (interne preventiedienst, externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, HR, hiërarchische lijn, werknemers, dienst aankoop, Facilitaire dienst ...)

In het vierde tabblad (Cijfergegevens) worden enkele thema's aangereikt die eveneens aan bod komen in de 'Knipperlichten Psychosociale risico's op het werk'. In dit tabblad wordt er een aanzet gegeven tot een reflectie over deze thema's, en meer specifiek over MSA.

Tabblad 5 ('Prevalentie') geeft een overzicht van het beschikbare (diepgaandere) cijfermateriaal. Het staat de werkgever vrij dit tabblad te gebruiken ter kwantitatieve gegevensverzameling, al dan niet in een later stadium.

Legende score:
 0 = nog niets gedaan
 1 = in mindere mate / weinig aandacht / sporadisch / minimaal geregeld en gedaan
 2 = is deels geregeld / krijgt regelmatig aandacht / wordt deels uitgevoerd / kan verbeterd worden
 3 = is volledig geregeld / krijgt veel aandacht / wordt volledig uitgevoerd / is in orde

	Jaargang 1	Jaargang 2	Jaargang 3	Jaargang 4
1. Beleid Ergonomie en de preventie van MSA				
<p>Musculoskeletale aandoeningen houden in hoge mate verband met de arbeidsomstandigheden, ontstaan vaak geleidelijk en zijn multifactorieel van oorsprong. Om het risico op MSA en het daarmee gepaarde verzuim te verminderen is het van belang om in te zetten op ergonomie. Ergonomie is het aanpassen van het werk aan de mens, met het oog op het concept van werkplekken, de keuze van de arbeidsmiddelen en de werkmethode.</p> <p>Ergonomie moet als volwaardig onderdeel van het welzijnsbeleid erkend worden door elke medewerker binnen de organisatie (hiërarchische lijn, werknemers, leden van het CPBW ...). Om op een effectieve wijze aan preventie van MSA te werken, is een geïntegreerde beleidsmatige aanpak vereist. Het maakt voor iedereen duidelijk waar de organisatie op het gebied van ergonomie en de preventie van MSA heen wil en welke acties en investeringen hiervoor nodig zijn. Een beleid uitwerken en in de praktijk omzetten is trouwens wettelijk opgelegd en kadert in het dynamisch risicobeheersingssysteem (Welzijnswet en Codex). Onderstaande vragen nodigen uit tot nadenken en zo nodig tot actie.</p>				
Gegevens te verkrijgen				
1. Bij de interne preventieadviseur 2. Bij de personeelsdienst / HR 3. Bij de interne / externe preventieadviseur (PA) ergonomie 4. Bij het comité voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) 5. Bij de preventieadviseur arbeidsarts (PAAA) 6. Bij de werknemers en de leden van de hiërarchische lijn zelf				
Beleid Ergonomie en de preventie van MSA				
Betrokkenheid				
Richtvragen: - Hecht de organisatie belang aan ergonomie en de preventie van fysieke overbelasting? - Worden de risico's op MSA aangepakt? - Heeft de organisatie op vlak van ergonomie en de preventie van MSA een visie en een dynamisch beleid ingebed in de structuren? - Worden leidinggevenden betrokken bij het herkennen van risicofactoren rond MSA?	Score	Score	Score	Score
Korte bespreking				
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:				
Overleg				
Organisatieniveau Richtvragen: - Is er op organisatieniveau een overleg waar ergonomie en de preventie van MSA vast op de agenda staan, of waarop deze thema's op zijn minst bespreekbaar zijn? - Komt ergonomie en preventie van MSA aan bod op het CPBW?	Score	Score	Score	Score
Afdelingsniveau Richtvragen: - Is er op afdelingsniveau een overleg waar ergonomie en de preventie van MSA vast op de agenda staan, of waarop deze thema's op zijn minst bespreekbaar zijn? - Komt ergonomie en de preventie van MSA aan bod op werkgroep en/of teamoverlegmomenten?	Score	Score	Score	Score
Individueel niveau Richtvragen: - Kunnen de medewerkers terecht bij hun leidinggevenden of andere stakeholders (PAAA, PA Ergonomie, IPA) bij vragen of nood aan advies over ergonomie en de preventie van MSA? - Is er een meldingssysteem waarbij medewerkers knelpunten/verbeterpunten met betrekking tot ergonomie en de preventie van MSA kunnen doorgeven?	Score	Score	Score	Score
Korte bespreking				
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:				
Actieplan - Preventiemaatregelen				
Richtvragen: - Is er een actieplan rond ergonomie en preventie van MSA? - Is dit actieplan opgenomen in het Globaal Preventieplan (GPP) en het Jaaractieplan (JAP)? - Wordt de uitvoering van het actieplan opgevolgd? - Indien er geen actieplan is: worden er wel ad hoc acties genomen?	Score	Score	Score	Score
Korte bespreking				
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:				
Inzicht in de gezondheidsrisico's				

De gezondheidsrisico's waaraan een werknemer is blootgesteld worden genoteerd op de werkpostfiche. Ze worden ook vermeld in de risicoprofielen. U kan hieronder aanduiden welke activiteiten met gezondheidsrisico's gelinkt aan ergonomie en MSA het meest voorkomen in uw organisatie.					
Welke soorten risico's op MSA zijn het meest voorkomend binnen uw organisatie?					
Meest voorkomend		Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
2de meest voorkomend		Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
3de meest voorkomend		Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
4de meest voorkomend		Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
5de meest voorkomend		Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Risicoanalyse					
Worden de risico's op MSA regelmatig (minstens 1x/jaar) geïnventariseerd?		Score	Score	Score	Score
Worden de risico's op MSA regelmatig (minstens 1x/jaar) kwalitatief geëvalueerd?		Score	Score	Score	Score
Worden de risico's participatief in kaart gebracht (met inbreng van werknemers, leidinggevenden en het Comité Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW)?		Score	Score	Score	Score
Gebeurt er een kwantitatieve evaluatie van de risico's op MSA?		Score	Score	Score	Score
Worden de risico's multidisciplinair in kaart gebracht (na overleg of met input van arbeidsarts (AA), preventieadviseur psychosociale aspecten (PAPS), preventieadviseur ergonomoom, preventieadviseur arbeidshygiëne...)?		Score	Score	Score	Score
Korte bespreking					
Gezien het aantal aanwezige gezondheidsrisico's en de verdeling ervan: hoe beoordeelt u de aanpak van de risico's in de onderneming?		Score	Score	Score	Score
Aankoop					
Richtvragen: - Wordt er bij aankoop rekening gehouden met ergonomische richtlijnen / normen? - Wordt er bij aankoop input gevraagd van gebruikers en van een deskundige ergonomie? - Worden ergonomische voorwaarden opgesteld voor aankoop op basis van een taakanalyse en/of een praktijkgerichte testfase?		Score	Score	Score	Score
Korte bespreking					
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:					
Ontwerp en inrichting					
Richtvragen: - Wordt er bij ontwerp en inrichting rekening gehouden met ergonomische richtlijnen / normen? - Wordt er bij ontwerp en inrichting input gevraagd van gebruikers en een deskundige ergonomie? - Worden ergonomische voorwaarden opgesteld voor ontwerp en inrichting op basis van een taakanalyse en/of een praktijkgerichte testfase?		Score	Score	Score	Score
Korte bespreking					
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:					
Arbeids- en hulpmiddelen					
Richtvragen: - Zijn er arbeids- en hulpmiddelen beschikbaar in de organisatie om ergonomisch te werken? - Kan elke werknemer beschikken over arbeids- en hulpmiddelen om ergonomisch te werken? - Wordt er minstens één maal per jaar bekeken of de arbeids- en hulpmiddelen voldoen en voldoende beschikbaar zijn? - Zijn er afspraken gemaakt rond het onderhoud en de herstelling van arbeids- en hulpmiddelen?		Score	Score	Score	Score
Wordt in de begroting rekening gehouden met een reële post voor het optimaliseren van fysieke arbeidsomstandigheden (vraag beleidspegel)?		Score	Score	Score	Score
Korte bespreking					
Hier kan u noteren wat over deze indicator besproken werd:					
Budget					
Welk budget wordt er jaarlijks besteed aan ergonomische risico's?					
Mogelijke acties					
Hier kan u mogelijke acties beschrijven die u plant in het kader		Acties:	Acties:	Acties:	Acties:

van deze indicator

Betrokkenheid				
Overleg	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Actieplan - preventie maatregelen	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Gezondheidsrisico's	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Risicoanalyse	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Aankoop	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Ontwerp en inrichting	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Arbids- en hulpmiddelen	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:

Samenvatting van de evaluatie

Hier kan u de algemene evaluatie beschrijven van het beleid

Legende score:

0 = nog niets gedaan

1 = in mindere mate / weinig aandacht / sporadisch / minimaal geregeld en gedaan

2 = is deels geregeld / krijgt regelmatig aandacht / wordt deels uitgevoerd / kan verbeterd worden

3 = is volledig geregeld / krijgt veel aandacht / wordt volledig uitgevoerd / is in orde

	Jaargang 1	Jaargang 2	Jaargang 3	Jaargang 4	
2. Aanspreekpunten ergonomie					
Ergonomie en de preventie van MSA is een gedeelde verantwoordelijkheid. De werkgever zorgt op een beleidsmatige manier dat medewerkers in ergonomische arbeidsomstandigheden kunnen werken en zo MSA voorkomen. De medewerkers hebben een verantwoordelijkheid om alle mogelijkheden te gebruiken om MSA te voorkomen.					
Aanspreekpunten zorgen ervoor dat de verantwoordelijkheid van ergonomie en de preventie van MSA binnen de organisatie op alle niveau's opgenomen wordt.					
Aanwezigheid aanspreekpunten					
Zijn er aanspreekpunten aangeduid?	Score	Score	Score	Score	
Zijn de aanspreekpunten bekend bij de medewerkers en de leidinggevenden?	Score	Score	Score	Score	
Opleiding en opvolging					
Hebben de aanspreekpunten info of een opleiding gekregen rond ergonomie en de preventie van MSA?	Score	Score	Score	Score	
Is de 'rol' als aanspreekpunt duidelijk omschreven en gekend in de organisatie?	Score	Score	Score	Score	
Is er een overleg waar met de aanspreekpunten over knelpunten, verbetermogelijkheden, hun rol, .. gesproken wordt?	Score	Score	Score	Score	
Rol van IPA en dienst HR					
Ergonomie en de preventie van MSA is onderdeel van het welzijnsbeleid. De Dienst HR, leidinggevenden en de interne preventieadviseur hebben een rol als aanspreekpunt om signalen van risico's op MSA op te vangen.					
Vragen rond de rol van de IPA en de dienst HR					
Weten medewerkers/aanspreekpunten dat ze HR, hun leidinggevende en de IPA kunnen aanspreken over de ergonomische arbeidsomstandigheden en de preventie van MSA?	Score	Score	Score	Score	
Erkennen de leidinggevenden, HR en de IPA voldoende het belang van ergonomie en de preventie van MSA?	Score	Score	Score	Score	
Worden de signalen van risico's op MSA (meldingen, werkverzuim, mutaties, ...) onderling besproken met HR, met leidinggevende en IPA?	Score	Score	Score	Score	
Rol van de PA ergonomie					
Een PA ergonomie is de expert in ergonomie en de preventie van MSA. Is er binnen uw onderneming een interne preventieadviseur ergonomie aangesteld, dan zal deze persoon advies geven over het ergonomiebeleid en in nauwe samenwerking met o.a. de IPA, HR, leidinggevenden, de werknemers, ... helpen om het te verankeren in het globaal welzijnsbeleid. Indien uw organisatie niet over een interne preventieadviseur ergonomie beschikt, dan is het aangewezen beroep te doen op een externe preventieadviseur ergonomie.					
Vragen rond de rol van de PA ergonomie					

De organisatie wordt op structurele basis ondersteund door een preventieadviseur ergonomie (intern / extern).		Score	Score	Score	Score
De preventieadviseur ergonomie (intern / extern) wordt betrokken bij de opmaak en opvolging van het welzijnsbeleid.		Score	Score	Score	Score
Mogelijke acties					
Hier kan u mogelijke acties beschrijven die u plant in het kader van deze indicator.	Aanspreekpunten	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
	Opleiding en opvolging	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
	Rol van IPA en dienst HR	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
	Rol van PA ergonomie	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Samenvatting van de evaluatie					
Hier kan u de algemene evaluatie beschrijven					

Legende score:

0 = nog niets gedaan

1 = in mindere mate / weinig aandacht / sporadisch / minimaal geregeld en gedaan

2 = is deels geregeld / krijgt regelmatig aandacht / wordt deels uitgevoerd / kan verbeterd worden

3 = is volledig geregeld / krijgt veel aandacht / wordt volledig uitgevoerd / is in orde

	Jaargang 1	Jaargang 2	Jaargang 3	Jaargang 4	
3. Kennis en vorming					
De visie van de organisatie, op veiligheid en welzijn, en op ergonomie en de preventie van MSA wordt in een degelijk uitgewerkt opleidingsplan, uitgedragen naar de medewerkers.					
Ook in een optimaal ingerichte werkplek zullen vrijwel altijd potentiële gezondheidsrisico's bestaan die niet door structurele maatregelen zijn op te lossen. Medewerkers dienen namelijk zelf veilig te werken en op een correcte manier om te gaan met welzijn, ergonomie en de preventie van MSA.					
Via een goed uitgebouwd, attractief en begrijpbaar opleidingsprogramma wordt er ingespreed op de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer om MSA te voorkomen. Hierbij wordt niet enkel uitgegaan van correcte werkhoudingen en -bewegingen. Een goede opleiding zet ook in op het leren herkennen van ergonomische risico's. Door deze risico's te herkennen, kan de werknemer ze ook aanpakken.					
Gegevens te verkrijgen					
1. Bij de interne preventieadviseur					
2. Bij de personeelsdienst / HR of sociale dienst					
3. Bij de werknemers en de leden van de hiërarchische lijn					
Elementen van Kennis en Vorming					
Opleidingsplan					
Richtvragen: - Is er een opleidingsplan m.b.t. ergonomie en de preventie van MSA? - Wordt dit opleidingsplan opgevolgd en nageleefd? - Worden er eerder ad hoc (niet systematisch) workshops of opleidingen georganiseerd?	Score	Score	Score	Score	
Frequentie opleidingen					
Percentage van het aantal werknemers dat de voorbije 5 jaar een opleiding of workshop rond voorkomen van fysieke belasting heeft gevolgd.	%	%	%	%	
Sensibilisatie / Informatie					
Richtvragen: - Is er informatie beschikbaar over ergonomie en de preventie van MSA (bv. op intranet, via brochures,...)? - Wordt er regelmatig informatie gedeeld over ergonomie en de preventie van MSA (bv. via mail, infoborden ...)?	Score	Score	Score	Score	
Nieuwe medewerker					
Richtvragen: - Krijgen nieuwe medewerkers een vorming (toolbox, workshop) of informatie rond ergonomie en de preventie van MSA tijdens hun inwerktraject? - Worden nieuwe medewerkers op de hoogte gebracht van de aangestelde aanspreekpunten ergonomie (indien aanwezig)?	Score	Score	Score	Score	
Mogelijke acties					
Hier kan u mogelijke acties beschrijven die u plant in het kader van deze indicator.	Opleidingsplan	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
		Acties:	Acties:	Acties:	Acties:

Frequentie opleidingen				
Sensibilisatie / informatie	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Nieuwe medewerker	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:

Samenvatting van de evaluatie

Hier kan u de algemene evaluatie beschrijven

	Jaargang 1	Jaargang 2	Jaargang 3	Jaargang 4
4. Cijfergegevens				
<p>In tegenstelling tot andere welzijnsdomeinen, zoals psychosociale aspecten en arbeidsveiligheid (bv. arbeidsongevallen), zijn er rond MSA per onderneming weinig gegevens beschikbaar. Dit maakt het moeilijker om het belang van de preventie van MSA aan te tonen. Samen met de psychosociale risico's hebben MSA echter de grootste sociale en economische impact, zowel op de werknemers als op de ondernemingen en de maatschappij. Deze MSA en PSR alleen verklaren 70-80% van absentieïsme op het werk.</p> <p>In dit tabblad worden enkele thema's aangereikt die eveneens aan bod komen in de 'Knipperlichten Psychosociale risico's op het werk'. In dit tabblad toel wordt er een aanzet gegeven tot een reflectie over deze thema's, en meer specifiek m.b.t. MSA.</p>				
Gegevens te verkrijgen				
1. Bij de interne preventieadviseur 2. Bij de preventieadviseur arbeidsarts 3. Bij de personeelsdienst / HR of sociale dienst 4. Bij de preventieadviseur psychosociale aspecten / de vertrouwenspersonen 5. Bij de werknemers en de leden van de hiërarchische lijn				
Arbeidsongevallen				
Geef een inschatting van het aantal arbeidsongevallen die gerelateerd zijn aan fysieke overbelasting? (Bijvoorbeeld: codering arbeidsongevallen - code 70-79)				
Geef een inschatting van het aandeel van het aantal arbeidsongevallen die gerelateerd zijn aan fysieke overbelasting? (Bijvoorbeeld: codering arbeidsongevallen - code 70-79)	%	%	%	%
Geef een inschatting van het aantal dagen arbeidsongeschiktheid door arbeidsongevallen die gerelateerd zijn met fysieke overbelasting?				
Geef een inschatting van het aandeel van het aantal dagen arbeidsongeschiktheid door arbeidsongevallen die gerelateerd zijn met fysieke overbelasting?	%	%	%	%
Geef een inschatting van het aantal dagen arbeidsongeschiktheid die gerelateerd zijn met fysieke overbelasting.				
Re-integratie				
Geef een inschatting van het aandeel van MSA in de re-integratietrajecten die werden opgestart in uw onderneming.	%	%	%	%
Verloop				
Heeft de organisatie- bijvoorbeeld aan de hand van exitgesprekken - een zicht op de reden van het verloop binnen de organisatie? Kan dit bijvoorbeeld gekoppeld worden aan arbeidsomstandigheden, zwaar fysiek werk, werkorganisatie, (afwezigheid van) hulpmiddelen ... ?	Bespreking	Bespreking	Bespreking	Bespreking
Interne mutaties				
Heeft de organisatie- bijvoorbeeld aan de hand van functioneringsgesprekken - een zicht op de reden van interne mutaties? Kan dit bijvoorbeeld gekoppeld worden aan arbeidsomstandigheden, zwaar fysiek werk, werkorganisatie, (afwezigheid van) hulpmiddelen ... ?	Bespreking	Bespreking	Bespreking	Bespreking
Mogelijke acties				
Hier kan u mogelijke acties beschrijven die u plant in het kader van deze indicator.	Arbeidsongevallen	Acties:	Acties:	Acties:

Re-integratie	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Verloop	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Interne mutaties	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:

Samenvatting van de evaluatie

Hier kan u de algemene evaluatie beschrijven

Legende score:

0 = nog niets gedaan

1 = in mindere mate / weinig aandacht / sporadisch / minimaal geregeld en gedaan

2 = is deels geregeld / krijgt regelmatig aandacht / wordt deels uitgevoerd / kan verbeterd worden

3 = is volledig geregeld / krijgt veel aandacht / wordt volledig uitgevoerd / is in orde

	Jaargang 1	Jaargang 2	Jaargang 3	Jaargang 4
5. Prevalentie: Aanwezigheid van Musculoskeletale aandoeningen (MSA)				
<p>In tegenstelling tot andere welzijnsdomeinen, zoals psychosociale aspecten en arbeidsveiligheid (bv. arbeidsongevallen), zijn er rond MSA per onderneming weinig gegevens beschikbaar. Dit maakt het moeilijker om het belang van de preventie van MSA aan te tonen. Samen met de psychosociale risico's hebben MSA echter de grootste sociale en economische impact, zowel op de werknemers als op de ondernemingen en op de maatschappij. Deze MSA en PSR alleen verklaren 70-80% van absentieïsme op het werk.</p> <p>Er zijn toch verschillende gegevens beschikbaar, gerelateerd aan het voorkomen van MSA in een onderneming. In het prevalentierapport van de Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (EDPBW) worden jaarlijks enkele cijfergegevens weergegeven, komende uit het medisch onderzoek van de werknemers.</p> <p>Daarnaast heeft Fedris (het Federaal Agentschap voor beroepsrisico's) een preventieprogramma voor lage rugpijn. Werknemers die een goedkeuring krijgen voor het doorlopen van dit preventieprogramma, hebben recht op een multidisciplinair revalidatieprogramma in een daarvoor erkend revalidatiecentrum, én op een ergonomische interventie die door de werkgever moet worden aangevraagd.</p>				
Gegevens te verkrijgen via:				
1. Het Jaarverslag + Prevalentierapport Externe Dienst voor Preventie en Bescherming 2. De preventieadviseur arbeidsarts 3. De Dienst HR / Personeelsdienst				
Aanwezigheid van MSA				
Worden de cijfergegevens rond musculoskeletale aandoeningen in uw onderneming jaarlijks beoordeeld?	Score	Score	Score	Score
Hoe beoordeelt u het aantal musculoskeletale aandoeningen in uw onderneming of afdeling / dienst / departement, gegeven haar kenmerken en de sector waarin u actief bent?	Bespreking	Bespreking	Bespreking	Bespreking
Cijfergegevens uit jaarverslag - prevalentierapport EDPBW				
Percentage medewerkers met lopende klachten van aandoeningen van musculoskeletaal stelsel en bindweefsel, op moment van medisch onderzoek.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Dit cijfer ligt ... de benchmark.</i>	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Percentage medewerkers in behandeling voor 'Pijn en ontsteking', op moment van medisch onderzoek.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Dit cijfer ligt ... de benchmark.</i>	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Percentage medewerkers met locomotorische symptomen op moment van medisch onderzoek.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Dit cijfer ligt ... de benchmark.</i>	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Aantal gerapporteerde ziekte-dagen voor aandoeningen van musculoskeletaal stelsel en bindweefsel.				
<i>Dit cijfer ligt ... de benchmark.</i>	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Gemiddeld aantal ziekte-dagen voor aandoeningen van musculoskeletaal stelsel en bindweefsel				
<i>Dit cijfer ligt ... de benchmark.</i>	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst	Keuzelijst
Besprekingsmoment: Wat is de evolutie van het aantal ziekte-dagen voor aandoeningen van musculoskeletaal stelsel?	Bespreking	Bespreking	Bespreking	Bespreking
Preventieprogramma voor lage rugpijn				
Aantal goedgekeurde erkenningen voor het preventieprogramma voor lage rugpijn.	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Aantal uitgevoerde ergonomische interventies in kader van dit preventieprogramma.	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal

Mogelijke acties					
Hier kan u mogelijke acties beschrijven die u plant in het kader van deze indicator.	Aanwezigheid van MSA	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
	Cijfergegevens uit jaarverslag	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
	Preventieprogramma lage rugpijn	Acties:	Acties:	Acties:	Acties:
Samenvatting van de evaluatie					
Hier kan u de algemene evaluatie beschrijven					